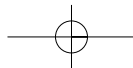
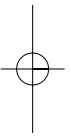
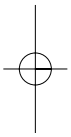
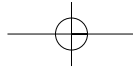
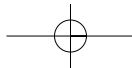

Behandling av personuppgifter och rättsinformationen

Workshop

Tisdagen den 16 april 2002

BEHANDLING AV PERSONUPPGIFTER OCH RÄTTSPERSONLIGHET

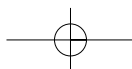
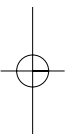
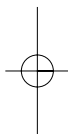

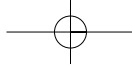
Innehåll

Inledningar

<i>Göran Schäfer, Regeringsrätten</i>	5
<i>Rolf Samuelsson, Datainspektionen</i>	7
<i>Peder Liljeqvist, Domstolsdatautredningen</i>	8
<i>Johan Bälman, Riksskatteverket</i>	11
<i>Sören Öman, Justitiedepartementet</i>	14
<i>Peter Seipel, IT-rättsliga observatoriet</i>	17

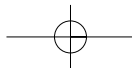
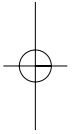
Diskussion	18
------------------	----

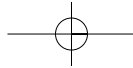

BEHANDLING AV PERSONUPPGIFTER OCH RÄTTSPÅSLÖSNINGEN

Inledning

Göran Schäder, regeringsråd, Regeringsrätten

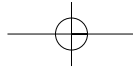
Jag har ett förflutet i Justitiedepartementet som chef för den enhet som tog fram personuppgiftslagen och arbetade med den gamla datalagstiftningen. Jag konfronterades i den egenskapen med förhandlingarna om det direktiv som ligger bakom personuppgiftslagen när Sverige skulle bli medlem av Europeiska Unionen. Vi kom in på ett ganska sent stadium i de förhandlingarna, och mycket av den svenska debatten då, liksom de svenska förhandlingsansträngningarna, handlade om att rädda offentlighetsprincipen i förhållande till de regler som var utarbetade i unionen. Det var principer som inte var så bekanta i de andra medlemsländerna, men nu har de inte kunnat undgå att konfronteras med de svenska särarter vi har i det avseendet. Och nu börjar också EU utveckla tankar på det området.

Jag var som rättschef med om när personuppgiftslagen kom till och jag misstänker att det är för de gamla synderna som man kontaktade mig för att utreda frågan om en översyn av polisregisterlagstiftningen, som jag har ägnat mig åt under två år och som har resulterat i ett betänkande med förslag till ny polisdatalag som överlämnades till justitieministern före jul. Sen har jag börjat titta på lagstiftningen om kameraövervakning och funnit att där slår också PUL till. Så hur man än vänder sig kommer man inte undan den här lagen.

Den polisdatalag som vi såg över hade tillkommit ungefär samtidigt med PUL och skulle gälla parallellt med den. De här två lagstiftningarna bredvid varandra visade sig vara en ganska svärgenomtränglig materia och det var mycket knepigt för de poliser som skulle tillämpa lagstiftningen att göra detta. De måste ju kryssa mellan dessa regelverk.

Jag valde att i det utredningsförslag som lämnades skriva en lag som står helt på egna ben, dvs. att koppla loss från PUL. Jag kunde göra detta eftersom jag bedömde att direktivet inte gäller polisverksamhet. Det gav full frihet att föreslå vilka regler som helst, och det var skönt. Sen insåg jag att det inte var något självändamål att avvika från PUL. Det kunde tvärtom vara ganska onödigt att hitta på andra lösningar om det inte fanns väldigt starka skäl. Därigenom kom mycket av det som finns i PUL att upprepas i det nya förslaget till polisdatalag. Men tanken var att polismanen bara skulle behöva läsa en lag. Då skulle utsikterna att han förstod vad som gäller vara större, och då skulle också utsikterna att han följde vad som gäller vara större. Det man inte förstår följer man inte. Om jag har lyckats återstår att se; jag hoppas att jag har gjort det i någon mån åtminstone.

Vad man konfronteras med är att vi använder alltmer digital teknik i olika sammanhang. Därför blir det också så i den nya utredningen med kameror att så fort

BEHANDLING AV PERSONUPPGIFTER OCH RÄTTSSINFORMATIONEN

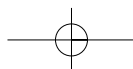
---

man använder digitala kameror blir också PUL tillämplig. Där är min tanke på det här stadiet åtminstone att använda ungefär samma grepp: den lagstiftning som gäller för kameraövervakning ska vara heltäckande. Men jag har inte bestämt mig ännu, jag har äret på mig att komma med förslag.

Jag trodde att förslaget till ny polisregisterlagstiftning skulle väcka lite uppmärksamhet, men den enda fråga som har behandlats i medierna är ett förslag som skulle göra det möjligt för polisen att lägga ut efterlysningar på Internet och inte behöva gå genom Hasse Aros TV3. Jag tyckte det var en konstig ordning att polisens brottsbekämpande verksamhet skulle bedrivas av ett TV-bolag som sänder ifrån England. Nu föreslog jag vissa begränsningar – att man bara skulle få ha efterlysningar av personer som var misstänkta för mycket grova brott eller som var avvikna från mycket långa fängelsestraff och som på goda grunder var bedömda som farliga. Men vi aktualiserade ett av de stora problem som PUL har, nämligen 33:e paragrafens förbud mot överföring av personuppgifter till tredje land. Jag undrar om man tänkte på Internet när man utformade den; det handlade nog mer om att inte skicka ut personuppgifterna för praktisk behandling i datamaskiner som stod i ett land där man inte hade tillfredsställande skyddsnivå. Men lägger man ut något på Internet hamnar det överallt, också i länder som inte har tillfredsställande skyddsnivå. Jag föreslog därför att den regeln inte skulle tas över i polisregisterlagstiftningen, och det kunde jag göra därför att mycket av de uppgifter som finns i registren är sekretessbelagda och det vore inte aktuellt att lägga ut särskilt mycket av polisregistren på Internet. Det fanns alltså redan där en slags skyddsnivå. Det var också den enda punkt där vi inte var överens i utredningen. Experten från Datainspektionen hade en reservation mot det undantaget. Hur det går med saken vet inte jag ännu, det beror på vad remissinstanserna säger om betänkandet.

Det är naturligtvis också ett problem för all form av rättsinformation. Det är Internet man vill använda, och det är klart att personuppgifter i ganska stor utsträckning kommer att finnas om man ska sprida information i enskilda fall. Där kan jag tycka, om jag ser det ur Regeringsrättens synpunkt, att avidentifikationen av rättsfall är ett sätt att skydda den personliga integriteten. Men det bidrar samtidigt till att göra referaten ganska blodlösa. När man tittar på rättsfall från Strasbourg- och Luxemburgdomstolarna är det namnen man förknippar dem med. Det är Bosmandomen och det är Defrenne och vad de heter. Det är genom dem man identifierar domarna, det är inte genom Anders A som det heter i Regeringsrättens referat. Där tror jag det skulle vara en fördel om vi kunde komma ifrån anonymiseringen.

Jag kan också säga att ändamålsbestämmelserna i PUL är ett problem. I sig avgör man ju inte rättsfallen för att sprida kunskap om dem, utom möjligen i Regeringsrätten som är en prejudikatsinstans som inte ska ta upp mål utom när det är av intresse att sprida kunskap om dem. Nu är det kanske inte oförenligt med syftet för verksamheten att sprida information om avgörandena, men resonemanget är lite skruvat. Även beträffande polisen är det så att man samlar information i ärendehanteringssystem. Det har varit viktigt för mig att komma ifrån registertänkandet, idén att allt fanns i register. Olyckligtvis har Regeringsrätten i ett rättsfall sagt att hela SÄPO är ett enda register så att alla papper var de än finns ingår i ett sådant. Men det vill jag försöka komma ifrån och begränsa användningen av registeruttrycket till ärendemängder som man har systematiserat på ett sådant sätt att man kan leta efter

---

BEHANDLING AV PERSONUPPGIFTER OCH RÄTTSPÅSPÅNINGEN

---

folk på grund av deras namn t.ex., men inte att allt finns i registret. Det visar sig om allt blir ett enda register och varenda personuppgift finns där att informationen i media ibland blir väldigt missriktad när man t.ex. talar om att en viss person finns i säkerhetspolisens register. Vad som har hänt är att en person som man har haft telefonavlyssning på har ringt upp vederbörande, och då har det samtalet registrerats eller antecknats. Men i någon vettig mening är ju inte den som har mottagit samtalet registrerad hos säkerhetspolisen. Men ibland sprids den sortens upplysningar.

Det är bara några intressanta och punktvisa nedslag i de problem jag tror kan illustreras genom den här lagstiftningen, och jag ser fram emot att under dagens lopp få ta del av en diskussion i det här ämnet.

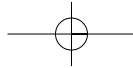
Rolf Samuelsson, Datainspektionen

Jag har varit cirka tre år på Datainspektionen och har börjat förstå personuppgiftslagen. Jag har en bakgrund som assessor på kammarrätten i Göteborg. Att jag är här idag beror på att jag har varit med som expert i domstolsdatautredningen.

Man kan säga att all rättsinformation i domstolar, myndigheter och advokatbyråer inte är förenade med några integritetsrisker så länge som det sker i deras verksamhet. Det är först när den här informationen sprids utanför domstolen eller myndigheten som det kan uppstå problem. Och då blir det problem särskilt när det gäller Internet. Det är väldigt lätt och billigt idag att spara stora informationsmängder och göra dem tillgängliga via Internet. Spridandet kan då ske antingen från domstolarnas egna databaser eller att man själv gör informationen tillgänglig på Internet, eller att domstolarna överför informationen på datamedier till olika aktörer som sprider rättsinformation. Särskilda integritetsproblem kan uppstå vid spridandet av domar som gäller brott. Vi ser idag en tendens på Datainspektionen att rasistiska organisationer sprider information om invandrare som begått brott.

Jag tänker berätta om några ärenden vi haft på Datainspektionen som rör rättsinformation och Personuppgiftslagen. De här ärendena visar att rättsinformation kan användas i lite olika syften.

Handikappförbundens Samarbetsorganisation, HSO, ställde en fråga till oss i oktober förra året om sitt rättsdatabasregister och dess överensstämmelse med Personuppgiftslagen. Vi har här ett samarbetsorgan som utväxlar en rättsdatabas med flera hundra sammanfattningar om rättsfall hos domstolar och olika myndigheter. Samtliga fall berör funktionshindrade. Det kan röra handikappersättning, bostadsanpassning m.m. Inloggning till databasen sker via Internet med lösenord. Referaten innehåller inte några direkta personuppgifter utan bara målnummer. Det blir då möjligt att indirekt identifiera personer och det är därmed personuppgifter enligt personuppgiftslagen. Vi kom fram till att behandla och elektroniskt sprida kortfattade avgöranden som behövs i enskilda ärenden för rådgivning osv. kan anses stå i överensstämmelse med PUL. Vi gjorde jämförelser med Rättsinformationsförordningen, att om man utformar avgöranden i enlighet med den borde det inte vara några problem. Problemet i det här fallet var att de behandlade känsliga personuppgifter. Det är uppgifter om hälsa och då gäller särskilda bestämmelser i PUL som kan sägas lägga hinder i vägen. Vi fann att något undantag enligt 13§ PUL inte var tillämpligt. Sammanfattningsvis fann vi att behandling i den här databasen inte var förenligt

BEHANDLING AV PERSONUPPGIFTER OCH RÄTTSINFORMATIONEN

---

med personuppgiftslagen. I det här sammanhanget kan man säga att ändamålet var gott, det var att hjälpa handikappade att agera politiskt och se hur domstolar har bedömt olika fall. I det här ärendet var dock inte uppe frågan om samarbetsorganet hade någon periodisk skrift. Hade de haft det hade de kunnat åberopa databasregeln i 1 kap 9§ yttrandefrihetsgrundlagen. Det finns också en möjlighet för regeringen enligt 20§ PUL att om det finns ett allmänt intresse meddela undantag från de här bestämmelserna. Det kanske hade varit en möjlighet för den här organisationen. Jag tror också att vi i vårt svar hänvisade till den möjligheten.

En annan stor aktör, som finns med här idag, är SEMA Infodata AB. De gör ju rättsinformation tillgänglig i Rättsbanken, mot betalning. Vi uppmärksammade att det på deras webbplats via något som de kallar för domservice var möjligt att hämta hem domar från bl.a. Regeringsrätten i fulltext, alltså inte avidentifierat på något sätt. Där fanns fullständiga namn, personnummer och adress. Vi beslöt att inleda tillsyn mot det bolag som skötte domservicen. De uppgav då att de sköter informationen på uppdrag åt ett företag som heter Nota Bene AB. Det var alltså Nota Bene som bestämde ändamål för behandlingen och som var personuppgiftsansvarigt. Nota Bene har en redaktion och åberopade alltså databasregeln. Ärendet är inte avslutat men mycket talar för att invändningen är riktig och att personuppgiftslagen därför inte är tillämplig och inte ett fall för Datainspektionen. I det här fallet får det anses vara ett problem, anser vi, att man så här lättvindigt kan få tag på fullständigt namn, personnummer och adress och dessutom saknar de uppgifterna relevans för att tolka själva rättsfallet.

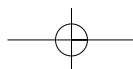
Ett annat fall vi uppmärksammade var att det på Sverigedemokraternas webbplats fanns uppgifter om tre invandrare som var misstänkta för våldtäkt på en femtonårig flicka. De hade hämtat uppgifterna från förundersökningen när åtalet lämnades in, framför allt uppgifter om personnummer och namn. Det fanns också uppgifter om domar på den här webbplatsen, där invandrare hade begått brott. Vi beslöt att inleda tillsyn mot Sverigedemokraterna, som invände att personuppgiftslagen inte var tillämplig för här gällde databasregeln. I ärendet framkom att Sverigedemokraterna hade en skrift, SD-kuriren, som de kallade partiorgan och som kommer ut fyra gånger om året med utgivningsbevis. Invändningen fick enligt vår uppfattning godtas och vi avskrev ärendet helt.

Avslutningsvis ska jag bara säga att förslaget från regeringen om ett frivilligt utgivningsbevis ger stora möjligheter att göra rättsinformation tillgänglig via Internet. Frågan är om detta bara kommer att vara av godo.

Peder Liljeqvist, Domstolsdatautredningen

Jag har sedan fem år arbetat med olika utredningar på olika departement, främst med behandling av personuppgifter i statlig verksamhet. Medan Rolf Samuelsson har blivit tillfrågad som expert från Domstolsdatautredningen så har jag blivit det i egenkap av sekreterare i den utredningen. Vi lämnade vårt betänkande i januari; utredningen bedrevs av Sten Wahlqvist som särskild utredare, kammarrättslagman från Jönköping och tidigare chefsjurist på Datainspektionen bland annat.

Nu kommer jag kanske att tänga något av den problematik Rolf Samuelsson har tagit upp men jag tänkte främst tala om informationshantering vid de allmänna domstolarna och allmänna förvaltningsdomstolarna, med inriktning på elektronisk

BEHANDLING AV PERSONUPPGIFTER OCH RÄTTSSINFORMATIONEN

lagring av intressanta avgöranden, alltså rättsfallsdatabaser, som ju onekligen är en viktig del av rättsinformationen.

Jag kan börja med att säga att de av er som har haft nära kontakt med domstolarna vet säkert att de inte riktigt har gjort sig kända för att ha den senaste och bästa och effektivaste informationstekniken. Den har växt fram efterhand och har inte gjort sig känd för att vara en spjutspets. Men sedan några år tillbaka håller Domstolsverket på att ta fram ett nytt och förhoppningsvis mycket bättre system som ger bättre förutsättningar att hantera informationen från domstolarna. Det ska kunna vara i kraft förhoppningsvis 2003.

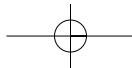
Vår uppgift i utredningen var inte de tekniska systemen utan på samma sätt som när det gällde Polisdatautredningen att se över regelsystemet och vilka rättsliga bestämmelser som bör begränsa eller tillåta användningen av informationsteknik i domstolarna.

Om man börjar med hur det ser ut i domstolarna idag är det faktiskt så att det finns egentligen inga rättsdatabaser, vilket i och för sig kan tyckas märkligt. Det närmaste man kommer är ett mycket gammalt system som har moderniserats med tiden och som heter Find-It. Det används av Regeringsrätten och kammarrätterna. Det är sedan 1970-talet och där registrerar man samtliga mål, med angivande av partsuppgifter, målnummer, en ärendemening med fritextsökning och avgörandedag. Där emot finns det inga domar eller beslut i fulltext eller i referatform. Det är endast ett referensregister som domstolarna använder för att hitta intressanta avgöranden. Jag vet att genom länkar i Find-It kan man nu klicka sig fram till Rättsbanken när det gäller Regeringsrätten, men det går fortfarande inte att komma åt domar och avgöranden från kammarrätterna.

Uppgifterna i den här databasen är idag tillgängliga för alla förvaltningsdomstolar, och också för skattemyndigheterna, Riksskatteverket, Justitieombudsmannen och vissa länsstyrelser. För de allmänna domstolarna finns inget över huvud taget, utan där får man använda den referatsökning man kan hitta i Rättsbanken. Jag vet av erfarenhet att man använder väldigt mycket av det gamla klassiska pappersbaserade NJA och rättsfall från hovrätterna.

De allmänna domstolarna har sedan ett tiotal år en möjlighet att lägga upp referensregister av intressanta avgöranden, i en förenklad form av det som används av förvaltningsdomstolarna. Men så vitt jag vet är det bara Högsta domstolen som har tillämpat detta, HD-refer som det heter. Det är inte tillgängligt för andra domstolar utan är internt.

När det gäller rättsinformation ser jag det som ett problem, särskilt för de allmänna domstolarna, att det inte finns några egentliga rättsdatabaser som kan användas i första hand inom domstolsväsendet. Den inställning vi hade i utredningen var att ett utvecklat rättsfallssystem skulle kunna höja effektiviteten i domstolarna och också vara till gagn för rättssäkerheten genom att man skulle kunna få en mer likformig rättstillämpning, speciellt i samband med ny lagstiftning. Som exempel skulle kunna nämnas de nya varianter av påföljder inom straffrätten som kommer väldigt tätt. Det var en viktig fråga för utredningen att titta på rättsdatabaser, och i betänkandet föreslås att det i fortsättningen ska vara tillåtet för samtliga domstolar, inklusive hyres- och arrendenämnderna, att lägga upp den här typen av referensregister som Regeringsrätt och kammarrätter har i dag, med ärendemeningar öppna för

BEHANDLING AV PERSONUPPGIFTER OCH RÄTTSPERSONINFORMATIONEN

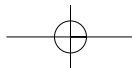
---

fritextsökning. Tanken är att inom den allmänna domstolsorganisationen ska alla domstolar ha direktåtkomst till registret, vilket innebär att en tingsrätt ska kunna söka på både tingsrätters, hovrätters och Högsta domstolens avgöranden. Detsamma ska gälla för förvaltningsdomstolar som har ett sådant system redan idag. Utöver detta föreslog utredningen också att avidentifierade avgöranden i fulltext, dvs. alla domar och beslut med namn och andra identitetsuppgifter borttagna, ska få lagras elektroniskt upp till tio år med möjlighet till förlängning efter regeringens förordnande. För de avidentifierade avgörandena föreslog vi ingen direktåtkomst, utan där sitter varje domstol med sina egna avgöranden. Om en tingsrätt i ett gemensamt referensregister skulle hitta en intressant dom från en hovrätt finns det möjlighet enligt den lagstiftning vi föreslår att den kontakter hovrätten ifråga och kan få domen översänd med epost. Man ska inte behöva gå med post som idag.

Det här gäller domstolarnas tillgång till information. Men nu finns det ett stort intresse även för andra att få tillgång till den rättsinformation som består av domstolars praxis, främst från åklagare, advokater och förvaltningsmyndigheter som agerar parter i domstolar, men också allmänheten, media och universiteten. Man kan givetvis med ganska starkt fog hävda att det är väsentligt för rättssäkerheten att sådan här information sprids till alla som har att fatta rättsliga beslut i någon form. På det sättet skulle man kanske till och med få färre mål i domstolar med tiden.

Nu finns det också en baksida med det här intresset, och det är det Rolf Samuelsson har varit inne på. I och med att man samlar stora mängder information förekommer i stor omfattning också känslig information, både i förvaltningsdomstolar och allmänna domstolar. Därför måste också effektiva och informationsrika datasystem omgärdas med någon typ av användningsbegränsning. En faktor som är av stor betydelse när det gäller riskerna för enskilda är vilken krets det sprids till. Är det en liten grupp som kan få tag på det eller är det alla? Bland annat av den anledningen valde utredningen att inte föreslå någon direkt åtkomst utanför domstolsväsendet till vare sig referensregistret eller de vägledande avgörandena. Däremot ska myndigheter och enskilda få möjlighet att få dem översända till sig elektroniskt. Men de kan inte utnyttja den möjlighet domstolarna har att via direkt åtkomst och med fritext söka sig fram och göra sammanställningar. Det skulle kunna leda till att man lätt skulle kunna göra sammanställningar av alla domar som rör t.ex. sexuella övergrepp mot barn.

Det finns också ett annat skäl till att utredningen inte föreslog lätt åtkomst och det är en fråga som ofta är känslig för domstolarna, och det handlar om förtroendet för domstolarna som objektiva instanser. Om man skulle tillämpa ett system som gav myndigheter, åklagare och advokater möjlighet till direktuppkoppling till domstolarnas interna system skulle det innebära att man spred information till en part i ett mål men förhindrade för den andra parten, ofta enskilda, att ta del av samma information. Möjligen skulle man kunna lösa det här genom att informationen gjordes fritt tillgänglig på Internet så att alla kunde ta del av den. Men då är vi återigen inne på det Rolf Samuelsson var inne på, nämligen att det knappast är tillåtet enligt Dataskyddsdirektivet eller Personuppgiftslagen eftersom det ofta handlar om känslig information. Och oavsett detta är det kanske inte lämpligt att sprida sådan information även om den i slutändan blir identifierbar först genom att man tar kontakt med domstolen eftersom det man skulle lägga ut var målnummer. Men det är fortfarande

BEHANDLING AV PERSONUPPGIFTER OCH RÄTTSSINFORMATIONEN

de personuppgifter.

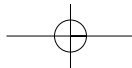
Jag vet att det finns mycket skilda åsikter om vem som borde få tillgång till dessa uppgifter. Det var en fråga som diskuterades mycket i utredningen och det var egentligen den enda frågan där det fanns ett särskilt yttrande. Det var från åklagarrepresentanten och advokatrepresentanten som tyckte att i vart fall åklagare och advokater skulle ha möjlighet till direkt åtkomst till referensregistret. Jag är fullkomligt övertygad om att under remissrundan kommer flera myndigheter att säga samma sak, bl.a. kanske Riksskatteverket som har det idag till förvaltningsdomstolarna. Sista ordet är säkert inte sagt i den här frågan.

Jag tänkte avsluta med att informera om några andra punkter, för det här med rättsfallsdatabaser var inte det enda vi tittade på i Domstolsdatautredningen. Bland annat föreslår vi att man ska få tillämpa en elektronisk akthantering, dvs. att man ska få scanna inlagor som kommer från parter, man ska få lagra digitala bild- och ljudupptagningar och på det sättet få en sammanbunden akthantering, om inte annat för att handläggare ska slippa springa runt och leta efter pappersakter som aldrig finns där de ska vara. Det ska finnas tillgängligt. Vi föreslår att man ska få återanvända information. Det innebär att när ett mål överklagas till hovrätt ska alla uppgifter få sändas elektroniskt till hovrätten, bl.a. när det gäller registrering av personinformation om parten. Man ska slippa ett dubbelarbete som innebär att man riskerar fel plus att det tar tid. Vi föreslår också en utökad möjlighet till elektronisk information med parter. Enskilda, myndigheter, åklagare och advokater ska kunna få sända in information och också få viss information elektroniskt, i första hand kallelser och liknande. Slutligen föreslår vi också att parter ska få en viss direktåtkomst till domstolarnas databaser när det gäller handläggningen av deras egna mål. Man ska kunna gå in och se när målet ska sättas ut till förhandling, hur lång tid är det beräknat att ta, om motparter har blivit delgivna. Man ska kunna följa den strukturen och därigenom avlasta domstolarna från mängder av förfrågningar. Sen är det en teknisk fråga hur det ska gå till. Men här är det inga problem eftersom det rör uppgifter om den enskilde själv. Det får antas finnas ett samtycke så länge man kan garantera att inte andra personer får tag på uppgifterna.

Vi föreslår att det här ska träda i kraft 1 januari 2003. Det är mindre än ett år till dess så vi får se om det hinns med. En annan fråga som återstår är att se vilka tekniska möjligheter domstolarna får att faktiskt utnyttja de möjligheter vi har föreslagit i lagstiftningen, och det är något som ligger på Domstolsverket, men eftersom Domstolsverket också var representerat i utredningen framstår det som om de flesta tekniska möjligheter vi tycker man bör tillåta också kommer att bli praktiskt möjliga att genomföra.

Johan Bålman, Riksskatteverket:

Jag är verksamjurist på Riksskatteverket och håller på med IT-rättsliga frågor. På mitt bord hamnar en del remisser, bland annat Domstolsdatautredningen. Jag får också frågor när det dyker upp problem med personuppgiftslagen. Ett av dessa problem vi har haft är våra rättsfallsreferat och i vilken utsträckning vi kan publicera dem automatiserat. Tidigare har vi gjort det med hjälp av datalagen och såvitt jag vet var det förenligt då med datalagen. Vi lämnar också ut uppgifterna på vår hemsida. Såvitt

BEHANDLING AV PERSONUPPGIFTER OCH RÄTTSINFORMATIONEN

---

jag minns fick vi Datainspektionens medgivande till det.

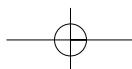
Grundproblemet är att våra rättsfallsreferat – huvudsakligen skattefrågor och vissa folkbokföringsfrågor med domar och beslut från kammarrätter och Regeringsrätten – inte helt och hållet kan avidentifieras. Man måste åtminstone ha kvar målnumret för annars kan man inte beställa akten från domstolen. De är värdelösa utan målnummer. Och målnummer är en personuppgift enligt personuppgiftslagens bestämmelser. Man kommer inte ifrån det, åtminstone inte när den som avses i domen är en fysisk person. När det gäller juridiska personer är det inget problem.

Vi har ett behov av rättsfallsreferat, och det behovet är först och främst internt. De som för processer och bevakar gällande rätt måste ta ställning till vad som är gällande rätt och se vilka nyheter som finns. Men även externt behövs det. Vi är expertmyndighet och till oss vänder man sig för att få reda på vad som gäller. Vi är angelägna om att de skattskyldiga ska veta det, annars deklarerar de fel. Så vi behöver föra automatiserade rättsfallsreferat och de kommer att innehålla personuppgifter.

Vi har på vårt område nya databaslagar bl.a. lagen om behandling av personuppgifter m.m. inom skatteförvaltningens beskattningsverksamhet. Och det är en alldeles utmärkt lagstiftning som medger att man behåller uppgifter i sju år. Den vore det väldigt bra att använda om man vill registrera personuppgifter. Problemet är att uppgifterna i domen inte används för beskattning längre. Med beskattning menar jag beskattning av en viss person, nämligen den som avses i domen. Och det är redan avgjort. Vi använder uppgifterna som ett referensmaterial i andra fall, när vi behöver bilda oss en uppfattning om vad som är gällande rätt. Det betyder att vi inte kan använda den här lagen utan vi får gå tillbaka till personuppgiftslagen. Det är PUL som gäller för våra rättsfallsreferat. Och då kommer man in på några intressanta bestämmelser i personuppgiftslagen.

Den första gäller om behandlingen över huvud taget är tillåten. Grunden för tillåtandet är samtycke. Det är den viktigaste grunden. Och samtycke har vi inte, det kan man enkelt konstatera. Man får då gå till någon annan grund. Det är inte myndighetsutövning, och det är inte avtalsförhållande, utan man hamnar i den här slaskparagrafen – om det finns ett intresseövervägande. Och då finner man att RSV är expertmyndighet som ska känna till all relevant tillämpning av gällande rätt, främst vår egen rättstillämpning. Domar som är relevanta i rättsfrågan måste då på ett enkelt sätt kunna tas fram när det behövs. Vi tycker att om man gör en intresseprövning ska även de åtgärder som kan vidtas för att begränsa eventuella integritetsrisker beaktas. Om referaten publiceras i vårt interna kontorsinformationssystem för Riksskatteverket och skatteförvaltningen på ett anonymiserat sätt tycker vi att det finns ett intresseövervägande för att publicera. Vi har också gjort den bedömningen att vi avstår från att publicera domar med känsliga uppgifter.

Det är den ena prövningen man får göra. En annan är prövning är publicering på hemsida. Där är det också den tionde paragrafen som är den tillåtna grunden för behandling av uppgifter. Där finner vi att Riksskatteverket är expertmyndighet och vi förväntas lämna ut uppgifter om gällande rätt. Det måste vi göra på ett snabbt sätt. Det är viktigt att man får ut gällande rättstillämpning snabbt. Där har vi hemsidan. Det finns många skattebyråer som har anställda som har till uppgift att se efter varje morgon om det finns något nytt rättsfall på RSVs hemsida. Så vi uppfyller även där lagens krav på att det ska finnas ett intresseövervägande för behandlingen, dvs oss att

BEHANDLING AV PERSONUPPGIFTER OCH RÄTTSSINFORMATIONEN

lämna ut uppgifter på hemsidan.

Den andra prövningen man ska göra när det gäller hemsidor är naturligtvis gentemot utlämnandebestämmelserna. För uppgifterna över huvud taget lämnas ut via Internet, något som ju innebär utlämnande till tredje land. Vi har ingen annan grund där att ta till än bestämmelsen att man, trots det generella förbudet, får lämna ut uppgifterna om mottagarlandet har en adekvat skyddsnivå i sin lagstiftning. Då ska man lägga särskild vikt vid ändamålet och uppgifternas art. Vi tycker beträffande ändamålet att vår praxis är viktig att föra ut, och vi tycker att vi har gjort en anonymisering vilket gör att uppgifterna inte är särskilt känsliga. Därför tycker vi att uppgifterna får karaktär av att vara harmlösa.

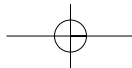
En av de mest betungande kraven i PUL är de om informationsskyldighet. När man hämtar in uppgifter, inte direkt från den berörda utan från andra, från domstolar, ska man i princip informera de registrerade om den behandling som utförs. Och det är inte omöjligt, det går att göra. Man kan se vem som åsyftas, titta på personnumret och ta fram adressen och skicka ut information. Men det är nästan ogörligt i praktiken, och vi har därför tittat på om undantaget som görs för "oproportionerligt stor arbetsinsats" är tillämpligt. När man gör det ska man ta hänsyn till uppgifternas ålder och en del är faktiskt flera år gamla. Man ska också ta hänsyn till kompensatoriska åtgärder som kan vidtas, t.ex. annonser i dagspress eller liknande. Vi anser att vår kompensatoriska åtgärd är anonymiseringen. Vi ska också ta hänsyn till särskilda integritetsrisker och det intresse den registrerade kan antas ha av att bli informerade om behandlingen. Även där tycker jag att riskerna minskar med anonymiseringen. Vi anser därför att undantaget kan tillämpas.

Sammanfattningsvis gör vi följande ställningstaganden. Inga känsliga uppgifter får registreras. I vårt interna kontorsinformationssystem får rättsfallsreferat föras om en anonymisering gjorts. Referatet får också läggas på hemsidan. PULs undantag från informationsskyldighet är tillämpliga. De personer som personerna avser behöver alltså inte informeras.

Dessa ställningstaganden gjorde vi för något halvår sedan. Efterhand kommer vi att få vi reda på hur man ser på detta på andra håll. Ett exempel är Domstolsdatautredningens betänkande, som nyligen lämnats. Det kanske inte är ett facit, men man kan se vilka resonemang de för. De menar att ADB-utlämnande får ske av domar och beslut som är anonymiserade även om de inte är helt avidentifierade. Personuppgifterna framgår inte direkt utan bara av målnummer. Argumentet för detta är att ADB-utlämnande ska kunna göra det möjligt för enskilda att publicera rättsfallsdatabaser. Dessutom kan man konstatera att det inte förs någon som helst diskussion om sjunde kapitlet sextonde paragrafen i Sekretesslagen, dvs om sekretess för personuppgift om det kan antas att ett utlämnande skulle medföra att uppgiften skulle behandlas i strid med personuppgiftslagen. Det ser vi som att man ser på det som att här finns ingen sekretess, det här kan man lämna ut, rättsfallsdatabaser får föras i samhället om enda personuppgiften är målnummeret.

Sören Öman, Justitiedepartementet

Jag jobbar på Justitiedepartementet och ska göra en översyn av Personuppgiftslagen, i syfte att få den så missbruksinriktad som det går inom ramen för det EG-direktiv

BEHANDLING AV PERSONUPPGIFTER OCH RÄTTSSINFORMATIONEN

---

som ligger i botten. Om ni inte har något emot det ska jag prata mer i egenskap av privatperson än i egenskap av anställd på Justitiedepartementet eftersom jag inte vet vad departementet har att säga om saken officiellt.

Mycket är redan sagt av det jag tänkte gå igenom, särskilt ifråga om praxis och rättsdatabaser som är auktoriserade. Det som är sagt är att det är en personuppgift även om det bara är ett målnummer som indirekt identifierar en individ om man går tillbaka till akten. Även om man tog bort målnumret och andra identifierande beteckningar vore nog ett referat i många fall personuppgifter eftersom det är så många detaljer som identifierar fallet. Annars är det inte mycket till vägledande referat om man inte vet vilken domstol som har dömt, när den dömde och vilka omständigheterna var i fallet. Där kommer man under PUL i så måtto att det handlar om personuppgifter.

Sen kan man fråga sig: personuppgifter om vem? Ja, att parterna och även deras ombud om de finns omnämnda i det rättsliga material man vill ha i en databas är registrerade är klart, men även de tjänstemän som har handlagt målet är också registrerade, alltifrån den som har skrivit ut domen till den domare eller annan beslutsfattare som har beslutat.

Jag tänker fortsätta med att gå igenom hur personuppgiftslagen idag skulle kunna tolkas.

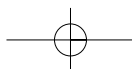
När det gäller den beslutande myndighetens återanvändning av sin egen praxis har man samlat in personuppgifterna för att göra något i sak. Man skulle avdöma ett mål eller fatta ett beslut och så har man samlat in så många uppgifter som behövs för det, och så har det kanske kommit in ännu mer uppgifter som inte behövs. Då är frågan när man får återanvända information. Enligt personuppgiftslagen får man använda personuppgifter för alla ändamål som inte är oförenliga med det ursprungliga ändamålet. Om det är domstolen eller myndigheten själv som vill återanvända det för att döma liknande nya mål låter det ganska förenligt med det ursprungliga ändamålet. Tycker jag spontant i vart fall.

Vad som är en viktig integritetsskyddande regel är också den som säger att behandlingen av personuppgifter måste vara nödvändig. Och så får man bara behandla sådana personuppgifter som är adekvata och relevanta i förhållande till ändamålet, och man får inte ha alltför många personuppgifter i förhållande till ändamålet. Det är väldigt viktigt att komma ihåg, för det gör att om man ska återanvända personuppgifter för praxisändamål ligger det i sakens natur att man inte behöver veta vem det var, exakt vilken domare som dömde och vem skrev ut domen för att se vilka rättssatser som lades fast i avgörandet mot bakgrund av de omständigheter som fanns bevisade eller kunde läggas till grund för avgörandet. Det göra att man får nog plocka bort ganska mycket, sådant som namn, adress, kanske vilka som har dömt och vilka som var ombud.

Seminariedeltagare: Avvikande mening då?

Sören Öman: Ja, det har ju betydelse. Kanske inte vem det är. Det beror på hur man fattar ändamålet med att återanvända materialet – för att söka vägledning för nya avgöranden eller för att söka reda på vad gällande rätt är. För eljest skulle man kunna ha en sammanställning av hur en viss domare har dömt, och därmed kartlägga domaren. Och det är i vart fall oförenligt med det praxisändamål jag nämnde.

Lite svårare kan det bli om myndigheten får sprida den här informationen som

BEHANDLING AV PERSONUPPGIFTER OCH RÄTTSSINFORMATIONEN

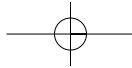
Johan Bålman var inne på. Hur är det med det om det inte finns några speciella författningsbestämmelser att man ska göra det, utan myndigheten bara känner för det? Det må vara att det verkar ganska förenligt med det ursprungliga ärendehanteringsändamålet att myndigheten själv återanvänder det för att bli klokare, men en helt annan sak är att sprida materialet, dels till de intresserade och dels om man sprider det utan urskiljning på Internet. Det är en lite svårare fråga om det är förenligt med domstolens ursprungliga ärendehandlägningsändamål att man bara för att man blir stämnd vid en domstol ska ens indirekta personuppgifter spridas över hela världen. På motsvarande sätt blir det om myndigheten överväger att lämna ut sitt rättsmaterial i elektronisk form till något företag som arbetar med rättsinformation. För det finns inga skyldigheter för myndigheten att göra så enligt offentlighetsprincipen. Det finns inget undantag från personuppgiftslagen där. Medan om någon begär att få ut materialet med stöd av offentlighetsprincipen finns det normalt inte någon grund för att vägra ett sådant utlämnande, möjligen med undantag för bestämmelserna i 7.16 sekretesslagen.

Har då någon privatperson väl fått ut materialet och vill bygga upp sin egen praxisdatabas, t.ex. på en advokatbyrå, kommer man nog till den intresseavvägningsbestämmelse i 10 f § personuppgiftslagen. I vart fall vid en tillämpning av den intresseavvägningsbestämmelsen ryker de flesta direkt identifierande uppgifterna som namn, adress osv. Låt vara att ett privat företag för praxisändamål vill kunna registrera målnummer osv. Men företagets praxisintresse kan svårligen väga över de enskildas intresse av integritetsskydd i så måtto att de inte vill ståta med namnet. Möjligen kan man göra en annan bedömning när det gäller ombud och kanske även beslutsfattare.

Vad som är ett problem för enskilda är personuppgifter som är definierade som känsliga, t.ex. sådana som rör hälsa, där man svårligen i personuppgiftslagen kan hitta någon grund för att få behandla sådana känsliga personuppgifter. Där tror jag att den här handikapporganisationen har en skrivelse inne till regeringen om sin praxisdatabas.

Det andra problemet för enskilda gäller uppgifter om brott och lagöverträdelser. Det finns ett förbud för enskilda att behandla sådana personuppgifter om det inte finns något undantag från förbundet. Och det finns inte något som kan vara tillämpligt i det här fallet för en allmän praxisdatabas. Advokater får visserligen registrera brottsuppgifter för att kontrollera att de inte är jäviga när de ska ta på sig ett nytt mål, men det är något annat. Personnummer råder det också särskilda förutsättningar för att man ska få registrera enligt personuppgiftslagen, men själva personnumren har nog rykt redan i tillämpningen av de regler jag tidigare har nämnt.

Så kommer man till Internetfrågan, dvs. får man sprida uppgifter från en praxisdatabas, vederbörligen avidentifierade så långt det går med hänsyn till praxisändamålen. Där är det ofta så att man kommer tillbaka till 10f-paragrafen om intresseavvägning, i vart fall som regeringen har sett 10f-paragrafen om överföring av personuppgifter till tredje land. Om en intresseavvägning ger vid handen att den behandling som en spridning av personuppgifter till alla människor eller alla hundratals miljoner inom EU skulle vara befogat, alltså att praxisföretagets intressen skulle överväga över de registrerades intresse av integritetsskydd, säger regeringen att man får sprida personuppgifterna även till tredje land. Egentligen tror jag inte det är så mycket

BEHANDLING AV PERSONUPPGIFTER OCH RÄTTSPERSONINFORMATIONEN

---

bestämmelsen om personuppgifter till tredje land som är problemet, utan problemet är själva spridningen av uppgifterna, även om den bara sker i Sverige.

Sen finns det vissa andra regler som Johan Bälman var inne på om information.

För det första om domstolen själv återanvänder materialet för sin egen praxisbedömning. Vet man redan från början att man ska använda materialet på det viset finns det inget som hindrar att man i den information man ändå lämnar till dem man registrerar tar med detta praxisändamål som en del av informationen. Man skriver att vi kommer eventuellt att använda indirekt identifierande uppgifter såsom målnummer för praxisändamål. Men om man först i efterhand kommer på att detta mål blir ett prejudikat som är så intressant att man ska spara det och återanvända finns det inget krav i personuppgiftslagen att man ska lämna ny information när man återanvänder personuppgifter för ändamål som inte är oförenliga med de ursprungliga ändamålen.

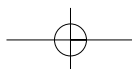
När det gäller privata praxisföretag som kommer över praxisinformationen och samlar in den t.ex. med stöd av offentlighetsprincipen handlar det ofta om väldigt många personuppgifter, även gamla sådana, och då talar en hel del för att det skulle vara en oproportionerligt stor arbetsinsats att informera alla som finns omnämnda i materialet.

En ytterligare fråga gäller registerutdrag. Om någon går till ett praxisföretag och ber att få ett utdrag av alla uppgifter som handlar om en själv, alltså av företaget noggrant avidentifierade uppgifter, är det ett problem att lämna registerutdrag. Men det skulle jag vilja säga är ett generellt problem som kan uppkomma i många situationer. Där får man tills vidare göra så gott det går. Det finns inget krav på att praxisföretaget ska spara information om koppling till enskilda individer bara för att kunna lämna ett registerutdrag om någon frågar om det.

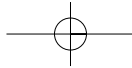
Det här inte helt klart om det kommer till också bestämmelser som finns i grundlagarna, tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen, som gör att praxisföretag som skickar runt epostmeddelanden när det kommer något nytt och intressant fall, som gör att de kan ha ett grundlagsskydd. Om jag har förstått saken rätt är epostmeddelanden som man kan skriva upp sig för någon slags radioprogram enligt yttrandefrihetsgrundlagen. Har man väl ett radioprogram som man är en redaktion för kan, om jag har förstått det rätt, ett sådant radioprogram också göra en databas och dra nytta av den så kallade databasregeln i yttrandefrihetsgrundlagen, vilket gör att de som scannar in domar skulle kunna skicka en notis i sitt epostradioprogram som sänds ut varje dag med länkar till sin databas. Möjligen är det så, jag är inte insatt i alla vindlingar i YGL. Jag har svårt bara med att se epostlistor som radioprogram.

Peter Seipel, Det IT-rättsliga observatoriet:

Låt mig pröva en summering som avstamp för diskussionen. Inläggen spänner över ett väldigt stort område, och det är bra att vi har hamnat på den vägen. Jag tror att man behöver diskutera de olika kategorierna av information. De har nämligen olika förutsättningar. Jag tror också att uppdelningen ni gjort mellan det som försiggår internt och det som försiggår externt är viktig att hålla fast vid så man inte blandar kortlekarna. Jag tror också att vi behöver diskutera förhållandet till yttrandefrihets-

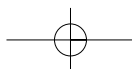
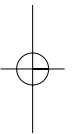
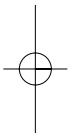

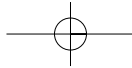

BEHANDLING AV PERSONUPPGIFTER OCH RÄTTSPÅSPÅNINGEN

reglerna och andra betydande undantag från PUL. De kan välta hela systemet över ända. Här finns det all anledning att göra klart för sig på vilka sätt problemen i så fall kan uppkomma. Vidare snappade jag upp en tanke som kan vara intressant att få fortsatt diskussion om, och som närmast anknyter till Sören Ömans kommentarer, nämligen att redan de grundläggande reglerna i PUL innebär krav på bortrensning av information. Man kan med andra ord egentligen inte bedriva rättsliga informationstjänster utan att ha tagit bort allt sådant som inte har med praxisintresset att göra. Då faller tydligen både namn och målnummer och säkert åtskilligt annat. Det enda som behövs är den rena, nakna information som är nödvändig för den rättsliga analysen. Resonemanget kan låta bestickande, men reser säkert en hel del frågor. Jag tror t.ex. att många skulle säga att det är ett fullt legitimt rättsvetenskapligt intresse att kunna följa hur en enskild domare dömer.

Diskussion

Seminariedeltagare:

När man hör genomgången av personuppgiftslagen och samtidigt tittar på vad vi har jobbat med för att göra rättsinformation tillgänglig på nätet märker man att utvecklingen går åt rakt motsatt håll, där olika typer av hinder sätts upp för att göra rättsinformation tillgänglig på ett enkelt sätt. Tittar man på hur PUL tolkas i våra kunniga föredragshållares inlägg innebär det för det första att vissa typer av rättsinformation får inte läggas ut. Information ska strippas, man ska ta bort väsentlig information, till exempel vem som har dömt i ett visst mål, och vem som har avvikande mening.

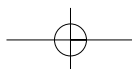
Då frågar man sig om personuppgiftslagen ska tolkas på det sättet. Är det så att direktivet som ligger i botten har förutsatt de här komplikationerna? Jag tycker att HD-domen som kom nu i somras som skyddar journalistisk verksamhet är klagörande. För vad Högsta domstolen gör är att den skär rakt av och säger att man inte behöver vara journalist för att bedriva journalistisk verksamhet utan det räcker med att man har ett yttrandefrihetsintresse. Då undrar jag: ska man inte tolka lagstiftningen i den andan? Om man tittar på hur EG-domstolen offentliggör sina domar – inte tar den bort några namn, man redovisar dem. Nu är det kanske så att EG-domstolens ledamöter inte lägger sina referat på Internet, men det måste på något sätt vara trendsättande.

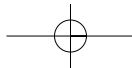
Jag tycker att man ska vara försiktig när man gör den här typen av stora ingrepp på grund av en mycket oviss tolkning där vi inte vet hur den här lagstiftningen kommer att tillämpas i sista ändan av EG-domstolen. Var inte för klåfingrig, försök att vara praktisk istället. Jag tror att personuppgiftslagen går att tillämpa praktiskt. För samtidigt är det förstås viktigt med den personliga integriteten och det är bra att man plockar bort namn när det gäller olika känsliga uppgifter. Men att till exempel en stor del av det material som idag finns på våra rättsinformationsdatabaser, t.ex. Rättsbanken, skulle strida mot personuppgiftslagen sedan datalagen försvann, verkar inte vara någon rimlig tolkning.

Detta låter kanske ojuridiskt men man kanske inte ska vara för juridisk när man tolkar den här lagstiftningen.

Göran Schäder:

Jag skulle vilja testa en tanke som Sören Öman sa omkring ändamålet med behandlingen av personuppgifter. I domstolarna, i varje fall när det gäller Högsta domstolen och Regeringsrätten, är det egentligen så att ändamålet med att avgöra de målen inte är att det ska bli rätt i sak. Utan att det ska leda rättstillämpningen och att man

BEHANDLING AV PERSONUPPGIFTER OCH RÄTTSSINFORMATIONEN

ska sprida information om sitt avgörande. Och därför skulle det vara fullt förenligt med ändamålet att lägga ut domarna och göra dem allmänt tillgängliga. Vi ger inte prövningstillstånd för att ändra alltid eller gå in i sakprövning, utan för att det är saker där det behöver ges ledning till andra domstolar. Målen avgörs just för att sprida kunskap om dem.

Det är ett synsätt som kanske inte har samma bäring när det gäller tingsrätts- eller hovrättsavgöranden, men intresset av att sprida domen är ju då också mindre eftersom de inte är praxisskapande.

Daniel Westman, doktorand i rättsinformatik, Stockholms universitet:

Jag tänkte ta upp den stora skillnaden i personuppgiftsskydd som uppkommer när en behandling faller under grundlagarna eller undantaget i 7 § andra stycket personuppgiftslagen, och när den inte gör det.

Det här är något man ser mer och mer, och Rolf Samuelsson och andra var inne på det tidigare att antingen blir det noll personuppgiftsskydd eller också blir det ett väldigt rigoröst skydd som gör att man måste gå igenom på punkt efter punkt och anonymisera. Det här är ett ganska stort problem. Är det så att yttrandefrihetsreglerna gör att det som pågår i den privata sektorn med ganska enkla medel kan fås att hamna utanför regleringen blir det som myndigheter håller på med när man försöker följa lagen till punkt och pricka inte så meningsfullt. Om man diskuterar utifrån ett skyddsbehov blir det väldigt märkligt.

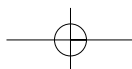
Vi är fullt medvetna om att det är en fråga om intressekonflikter. Det finns andra starka intressen som yttrandefrihet och sådant. Jag håller med om att Ramsbro-domen är mycket bra – att Högsta domstolen går in och analyserar och undersöker på syftet bakom undantaget. Men en sak som är intressant är att Högsta domstolen tolkar i grunden direktivet som hänvisar till Europakonventionen och den avvägning som ska göras där mellan skydd för privatlivet och skydd för yttrandefriheten. Den tolkning som Högsta domstolen kommer fram till där, som alltså är en tolkning av direktivets artikel 9, blir väldigt svår att applicera på det svenska undantaget för TF och YGL. Med den tolkning av artikel 9 som Högsta domstolen har gjort är det svårt att få in all verksamhet som ryms inom TF och YGL. Där är det ett problem.

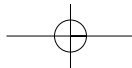
Regeringsrätten har ett mål just nu som gäller förhållandet mellan kreditupplysningslagen och YGL, och det är samma problematik som kommer upp där.

Vi ser de trösklar som uppkommer: Antingen är det ett väldigt lågt skydd, alla principer som finns inom personuppgiftslagen faller bort och bara sekretesskydd och förtalsbestämmelser blir kvar. Eller också är det ett väldigt starkt skydd. Frågan blir om man kan göra något åt det? Eller är det en situation man kan acceptera? För gemene man blir det ganska godtyckligt. Man undrar varför ett privat företag ha tillgång till alla uppgifter och vari ligger yttrandefrihetsintresset där som inte finns när myndigheterna gör samma sak?

Rolf Samuelsson:

Jag kan nämna att vi har en tryckt periodisk skrift på Datainspektionen. Den heter Direkt och kommer ut med fyra nummer per år med tio sidor som innehåller information. Den har en redaktion med en redaktionskommitté. Vi kan alltså med stöd

BEHANDLING AV PERSONUPPGIFTER OCH RÄTTSINFORMATIONEN

---

av den skriften öppna en databas där vi kan lägga ut vilken information som helst utan hinder av bestämmelserna i personuppgiftslagen. Det är, som Daniel Westman tar upp, en avgrundslig skillnad på grund av återopandet av YGL. Vi möter det mer och mer när vi utövar tillsyn att de inrättar sin verksamhet med stöd av undantagen i YGL. Det är fråga om de svenska undantagen är förenliga med dataskyddsdirektivet.

Johan Bålman:

Riksskatteverket har också periodiska tidskrifter, och vi kan utan vidare få ut sådan här information via undantagsbestämmelserna i YGL och TF. Men det innebär inte ett aktivt undandragande från personuppgiftslagen och registerpappren som har skrivits av oss. Vi har självklart valt att inte göra det. Men det är helt möjligt att göra.

Rolf Samuelson:

Det är skillnaden mellan offentlig verksamhet som följer intentionerna i lagstiftningen, och privat verksamhet.

Peter Seipel:

Min enda glädje i det här sammanhanget är att jag skrev en debattartikel om PUL tidigt och påpekade detta och menade att PUL är betydligt bättre än sitt rykte på grund av det här avgrundslika hälet.

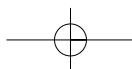
Jag tänkte ställa en fråga. Vi hade en tidigare workshop där vi hade besök från Australien av en person som hette Andrew Mowbray. Han berättade till allas stora förvåning att i Australien lägger man ut allt. Det är ingen diskussion om personnamn utan det är självklart att det ska finnas på nätet. Om man ställer frågan så brutalt – vad tycker församlingen då? Ska man hålla på med personuppgiftsskydd när det gäller den här viktiga typen av information som rör rättsväsendets dynamik och fortväxt. Har man väl kommit in i domstolssvängen får man finna sig i att uppgifterna blir allmän egendom – eller är det en helt orimlig tanke? Går den allt för långt bortom tidigare funderingar i dag?

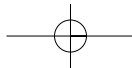
Seminariedeltagare:

Jag tycker man kan föra in effekterna av de lagförslag som kommer i resonemanget. Om det blir en domstolsdatabas som är gemensam för alla instanserna kan man tänka sig kombinationen av manuell hantering och den automatiska som ger, tror jag, för många dramatiskt resultat. Genom att ringa en enda domstol och ställa frågan "finns den här personen aktuell i något mål" så får man veta för hela riket om en person förekommer i allmän domstol.

Sen är det bara att gå vidare. Kriminalregisterutdragen blir ju allmän handling sedan målet är föredraget och då får man hela listan på vilka mål den här personen har förekommit i. Man kan då med ett enkelt första telefonsamtal gå vidare och få hela listan. Det finns fler sådana exempel.

Om man jämför det med att lägga ut en avidentifierad dom tycker jag att det blir väldigt olika resultat.

BEHANDLING AV PERSONUPPGIFTER OCH RÄTTSSINFORMATIONEN

Seminariedeltagare:

Jag vill haka på tanken om gränsen mot telefoni. Jag blev bestört över hur SMS kan fungera som vägbrytare. Nu har man ju börjat behandla tillämpningar av SMS eller mobil textkommunikation som man kanske får kalla det. Det är möjligt att vi kommer till en situation där inte telefoni betraktas som något annat än en form av databehandling som får en lösning på det sättet att PUL blir tillämpligt genom att det uppmärksammas på vägen via SMS-meddelanden. Och det är ingen särskilt komplicerad eller främmande tanke med det. Men det är onekligen tänkvärt om det via reglering av flöden på datanäten kommer rätt in på reglering av det talade ordet.

Om jag förstod tanken rätt skulle ett antal telefonsamtal spela samma roll som en databassökning. Det är fullt möjligt, men min tanke är att vi därmed så småningom leds till ett system där även reglering av telefonsamtalen blir relevant faller dessvärre detta. Jag hamnar en gång i veckan på den här fantastiska gränsen mellan en lagstiftning som gör en skepnad av ett budskap helt dramatiskt skild från en annan skepnad av precis samma budskap. Förr eller senare måste vi ta ställning till att ha en enda lagstiftning tvärsöver och då får vi ta med telefoni i det.

Seminariedeltagare:

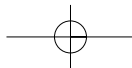
För att återgå till att man kan ha det helt fritt och att man bör kunna lägga ut det fullständiga oanonymiserade rättegångsprotokollet med domar. Det var det som gjordes i tidningen Flashback och personen i fråga blev dömd av hovrätten i tryckfrihetsmål för förtal, med dagsböter och stort skadestånd. Oavsett om man bara återförmedlar vad domstolen har skrivit kan man bli dömd för förtal. Det finns alltid det skyddet.

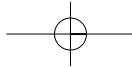
Johan Bälman:

En annan tanke är att förmå EG att ändra direktivet så att det man skyddar är direkt identifierande uppgifter, och att indirekta personuppgifter inte skulle omfattas. Då skulle man kunna gå ganska långt. Jag tror man skulle klara rättsfallsreferaten i alla fall.

Seminariedeltagare:

Vi lever i en värld där samhället ställer ökande krav på företagens lämplighetsprövning av sin personal. Konkret kan man se alkohollagstiftningen, där det finns ett uttalat och växande krav att vi ska se till att både företagarna och de anställda är lämpliga både i förhållande till alkohol och till narkotika- och annan brottslighet. Vilket betyder att vi måste kunna göra någon form av prövning. Vi måste kunna få tillgång till den information som finns om den personal vi ska anställa eller för den delen har anställt, för att kunna göra riskbedömningar. Då är vi blockerade från att komma åt informationen om vi inte gör väldigt stora ansträngningar. Riksdagen t.ex. prioriterar narkotikabekämpning och vill ha narkotikafria restauranger. Vi kommer inte åt information om personer som blir fällda för narkotikabrott utan mycket stora ansträngningar. Det är oftast underrättsdomar i så fall som är aktuella. För lämplighetsprövningen utifrån ett samhällsperspektiv kommer vi i en olycklig situation genom att idag informationen inte är så öppen som den borde vara. Från mina utgångspunkter svarar jag obetingat ja på den fråga som ordföranden ställde.

BEHANDLING AV PERSONUPPGIFTER OCH RÄTTSINFORMATIONEN

Sören Öman:

För att återknyta till det Peter Seipel frågade: vore det bra att alla domstols- och myndighetsavgöranden lades ut i en jättedatabas på Internet? Jag vet inte om det är bra eller inte. Men det är i vart fall inte något som har någon tradition i Sverige. Det är ganska främmande för oss. Vi har skyddat våra kriminalregister men vi har låtit utdrag ligga i akter i de mål där de har betydelse, eftersom allmänheten ska kunna titta efter vad som har betydelse i just det här målet. Men vi har inte släppt in kreti och pleti eller ens restauratörer i kriminalregistren. Det gör vi efter noggranna överväganden, och jag har svårt att se att samhället har ändrat sig på ett sådant sätt att det skulle finnas behov och berättigat intresse av jättelika databaser där man kan kartlägga enskilda brottsliga personer.

Seminariedeltagare:

Som jag har förstätt det från Rikspolisstyrelsens sida får man allt oftare begäran om vandelsintyg. Det har blivit mer upp till den enskilde att bevisa sin oskuld. Om jag har förstätt det rätt är det ett ökande fenomen.

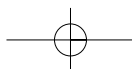
Seminariedeltagare:

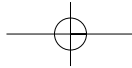
Du kanske var medvetet provokativ när du frågade om vi ska kunna lägga ut register på Internet. Det intressanta är inte att kunna lägga ut namn. Det intressanta är att viktig information – viktig för dem som behöver den – finns tillgänglig. Det finns tre eller fyra avnämare. Det finns domstolen, det finns ombud, det finns åklagare och allmänhet. Om man ser det ur den snäva aspekt som jag har som ombud är det ett väldigt framsteg att kunna använda Internet. Det har underlättat arbetet med prejudikatsökning alldeles oerhört. Då är det inte bara prejudikat från de högsta domstolarna utan även från kammarrätt eftersom mycket få mål går vidare till Regeringsrätten och det tar dessutom lång tid. Så kammarrättsavgöranden har också stor betydelse.

Då tycker jag att det som ska styra är ändamålsöverväganden. Man gör ett ändamålsövervägande som man tycker verkar praktiskt, där man gör normala hänsynstaganden till integritet. Jag tycker t.ex. att det är självklart att man lägger inte ut namn på Internet. Om man är dömd för narkotikabrott har arbetsgivaren inte ett skvatt anledning att få reda på. Man bör låta den praktiska informationen styra, i alla fall så länge det inte kommer i direkt strid med direktiv.

Vad behöver man då? Man behöver själva texten, man tar bort personnamnen på personerna i målet, däremot har man självklart domarna med, man har tidpunkten när domen gjordes, och vilka som har avvikande mening. Får man en sådan information har man en användbar rättsinformation.

Vad är det för information som ska läggas ut då? Först naturligtvis för högsta avgörande instanser, men även för sådana instanser där antingen avgörandet tar så lång tid eller om man tänker som det nu ser ut när till exempel när man kan söka fram hovrättsdomar samtidigt med att man söker domarna från Högsta domstolen. Hovrättsdomarna fyller ut överdomstolarna så att man får en ganska fyllig bild ganska snabbt. Jag ser inte de stora integritetsintrång som det innebär att man istället för att lyfta på luren och nämna ett namn till en tingsrätt lyfter man luren och begär ett

---

BEHANDLING AV PERSONUPPGIFTER OCH RÄTTSSINFORMATIONEN

---

målnummer. Jag ser inte den stora skillnaden.

Den här typen av information är den som ska finnas. Det som ska styras är behovet hos avnämarna. Om man begränsar informationen så att domstolarna sitter på mycket bättre informationskälla än ombuden gör man också fel, för då ska man argumentera för någon som har oerhört mycket bättre förutsättningar för och lättare för att få information. Det är inte riktigt.

Peder Liljeqvist:

Jag ser det i och för sig inte som så konstigt att domstolarna har bättre information än parterna. Domstolen är den som dömer i målet och om domstolen upprättar sin egen informationsdatabas är det därmed inte sagt att den ska spridas till alla som kan ha ett intresse av att se den. Bara det faktum att domstolen har tillgång till vissa egna rättsfallsreferat och samlingar innebär inte nödvändigtvis att alla parter, ombud och enskilda ska ha tillgång till samma material. Det gäller alla myndigheter.

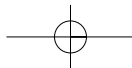
Sen tycker jag också att en aspekt på detta är att i och med att så mycket läggs upp elektroniskt finns det enormt stora möjligheter att sprida information. Men man kanske ska skilja mellan vilken möjlighet ska enskilda ha att ta del av information enligt grundlagsfästa principer, och i sin tur som privatpersoner sprida information. Och hur långt ska man sträcka att myndigheter på eget bevåg ska sprida information om enskilda individer? Bara att myndigheter har skyldighet att lämna ut uppgifter enligt offentlighetsprincipen innebär inte att myndigheten ska ta beslutet att något ska spridas till allmänheten via Internet.

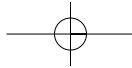
Seminariedeltagare:

Det är så att enligt 2 kap TF är en handling eller upptagning inte förvarad om det finns en rättslig begränsning. Det står så här i den första regeln utifrån en tillgänglighetsprincip: "Detta gäller dock inte upptagning som ingår i personregister om myndigheten enligt lag eller förordning eller särskild beslut som grundar sig på lag saknar befogenhet att göra överföringen".

Med stöd av den här regeln har vi skapat en rad databaslagar. Idén med det var att handlingarna i en akt – för nu talar vi om färdiga handlingar, domar och annat – kunde innehålla väldigt mycket känsligt material. Och för att man skulle få ha dem skulle det inte vara tillåtet att söka i dem. Man skulle bara få söka i indexregistret. Det har nu förts över till databaslagen. Samtidigt har det skett ett arbete med offentlighetsprincipen, och vi har en proposition 2001/02:70 där det i det remitterade förslaget gjordes bara en liten språklig justering eftersom det inte var register längre. Det står att "vad som sägs i andra stycket gäller inte upptagning som innehåller personregister om myndigheten enligt lag eller förordning saknar befogenhet att göra överföringen".

Men samtidigt har det i motiven utvecklats att numera finns något man kallar färdiga handlingar och så finns register. Lagrådet har i sitt yttrande sagt att detta inte är logiskt. Här ska vi ändra så att det står "en sammanställning av uppgifter över en upptagning (...) anses dock inte förvarad hos myndigheten om sammanställningen innehåller personuppgifter" etc. Då sägs det i specialmotiveringen klart ut att numera kan sökbegränsningar inte träffa färdiga handlingar då detta träder i kraft 1 januari 2003, propositionen är redan tagen.

BEHANDLING AV PERSONUPPGIFTER OCH RÄTTSPERSONLIGHETEN

Då är min fråga: Om man inte kan göra en sådan sökbegränsning enligt TF kan man kanske bara göra gentemot myndigheten som är bunden men så snart jag som privatperson kommer och begär utlämnande och domstolen säger "nej, du får inte söka på homosexuell och sexuellt ofredande samtidigt" och invändningen kommer att "den sökbegränsningen gäller inte för mig för jag åberopar offentlighetsprincipen och den tar över; här har man i en specialmotivering från Lagrådets yttrande sagt att det här träffar inte färdiga handlingar för de finns redan". Faller inte då databaslagarna? Eller har jag tänkt fel någonstans i kedjan? Är det någonstans så att man ändå inte med stöd av offentlighetsprincipen kan använda de här sökmöjligheterna? Jag tror att vi behöver läsa propositionen tillsammans med skatte- och utskökningsdatabaslagen och det här domstolsdatabasförslaget. Det är likadant för polisen att de får ha handlingar med sökbegränsningar. Men då är min fråga: Går det längre, med den här ändringen? Lagrådet sa att om man vill ha en sådan får man stoppa in den lämpligen 2 kap 12§ men jag ser inget i den paragrafen.

Seminariedeltagare:

Jag fick en rätt syrlig kommentar på mitt inlägg. Det är inte vi som har hittat på det här. Det är riksdagen som har ålagt företagen att ha intresse för de anställdas kontakt med narkotika. Det är ett ny företagsåtagande som kom vid halvårsskiftet förra året. Min poäng är att om vi ska kunna fullgöra den skyldighet riksdagen har ålagt oss måste vi rimligtvis få tillgång till den information som finns exempelvis i domstolssystemet. Den förändrade intresseavvägning som hela tiden sker som företagen måste leva med måste återspeglas i de sammanhang vi diskuterar nu. Det var därför jag tog upp det och jag gjorde det med ett konkret exempel så det skulle bli tydligt.

Seminariedeltagare:

Jag är vanlig medborgare, ingen expert. Jag vill ställa en fråga: Om det upptäcks till exempel att någon är pedofil kommer dessa uppgifter då till allmänhetens kännedom även om namnen tas bort? Det finns sätt att få reda på det ändå, muntligt, det är ett litet land med bara 8 miljoner invånare.

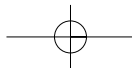
Rolf Samuelsson:

Jag kan nämna att det finns vissa delstater i USA där man har rätt att som nyinflyttad i ett kvarter att få reda på vilka sexualförbrytare som bor i kvarteret. Det är rätt främmande för oss i Sverige och jag tror inte att det kommer någon sådan lagstiftning från den nu sittande regeringen i alla fall.

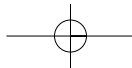
Sen vill jag ta upp de sökmöjligheter som finns i myndigheternas register. Det är viktigt att tänka på när man utarbetar systemet att man inte ger de här möjligheterna till sökning på exempelvis domar i fulltext. Är domen avgjord ska man bara kunna söka på person och målnummer. Det ska finnas tekniska begränsningar.

Sören Öman:

Det ligger i den intresseavvägning man får göra. Det är svårt att vara anonym om man har blivit åtalad för att ha skjutit en statsminister i Sverige eller är en annan känd person. Men det är inbyggt i själva intresseavvägningen. Har man ett ämbete eller är en uppmärksam person "i nutidshistorien" som man brukar tala om i den

---

BEHANDLING AV PERSONUPPGIFTER OCH RÄTTSSINFORMATIONEN

---

tyskspråkiga världen får man tåla lite mer än t.ex. verkstadsarbetare och pedofil och blir dömd för det. Det är mer intressant om en domare är pedofil. Det tas om hand inom begreppet intresseavvägning.

Seminariedeltagare:

Det är självklart, med den roll en domare har. Men jag kan ta ett annat exempel. Ta en femtonåring som på grund av gängtryck har begått ett sexualbrott – varför ska han dömas för resten av livet genom att informationen kommer till allmänhetens kännedom? En femtonåring kan fortfarande ändra sig jättemycket. Jag ställer bara frågan och har ingen åsikt själv.

Sören Öman:

Det du tar upp är ett bra argument för att åtminstone avidentifiera domarna. Det må ju vara ett intressant rättsfall man kan ha intresse av för andra fall även när en femtonåring blir dömd. Det kan vara vägledande under många år. Att den här femtonåringen med sitt namn blir förknippad med rättsprincipen måste kännas konstigt. Det är själva argumentet för att man ska ta bort namn och andra direkt identifierande uppgifter.

Seminariedeltagare:

Den fråga jag vill ställa då när ni nämner tekniska begränsningar är väldigt principiell. Ska vi inte längre kunna bygga infrastruktur på rättsregler när datorer är inblandade? Ska vi vara tvungna att bygga oerhört komplexa tekniska strukturer där vi förutser varje situation där en sökning inte ska kunna göras på en färdig handling, och läsa systemet? Är det rimligt att vi inte genom författningsreglering ska kunna styra verksamheten, eller är det så att jag har dragit en felaktig slutsats i tolkningen?

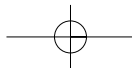
Rolf Samuelsson:

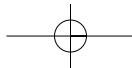
Det finns bestämmelser i sekretesslagen som tar sikte på hur myndigheterna ska utforma sina system. Det är lagreglerat i viss mån.

Peder Liljeqvist:

Det första man kan svara är att det är svårt att se hur det ser ut i framtiden med system. Men som det är idag: om man sätter in en rättslig begränsning som du talar om när det gäller färdiga handlingar i datasystem som gäller för skatteförvaltningen och som vi föreslår för domstolarna, föreslår vi att det är diarieuppgifter som ska få användas när man söker efter färdiga handlingar: ärendenummer, inkomstdatum osv. Att lägga in en teknisk begränsning i de fallen tror jag inte det finns något som helst problem med idag. Jag har inte analyserat det så att jag kan avgöra vad det innebär om man inte längre har några rättsliga möjligheter.

Jag vill också kommentera ett tidigare yttrande. Det som togs upp är ett argument vi också har använt. Att bli allmänt uthängd när man har begått ett brott, med namn och personuppgifter i identifierbar form är inte en påföljd i Sverige idag. Det är en sak att vi enligt Tryckfrihetsförordningen inte kan hindra att någon enskild tar del av dom som är offentlig i domstol, och att de sen sprider den. Eller att media sprider uppgifter. Där finns pressetiska uppgifter som säger när man ska publicera

BEHANDLING AV PERSONUPPGIFTER OCH RÄTTSPERSONLIGHETEN

---

namn. Men jag tycker det är långt ifrån uppenbart att en domstol och myndigheter ska sprida uppgifter om enskilda fall där de har ett ärende hos myndigheten. Då blir det nästan en dubbel bestraffning i vissa avseenden.

Daniel Westman:

Jag har gjort samma reflexion och drar i princip samma slutsatser. När det gäller lösningen att bygga in tekniska begränsningar istället för rättsliga är det en väldigt intressant diskussion som man ser på flera rättsområden just nu. Det finns en amerikansk professor i juridik som heter Lawrence Lessig som fäst uppmärksamhet på hur man i den tekniska infrastrukturen bygger in lösningar som får motsvarande funktion som en rättslig reglering. Det är en stor diskussion. Man kan se det på upphovsrätten där man bygger in tekniska begränsningar så att man inte kan kopiera saker. Det är en del av samma diskussion.

Men det som är intressant i det här fallet är att om det gäller offentlighetsprincipen måste en teknisk begränsning byggas rätt bra så att det inte går att med rutinbetonade åtgärder att gå runt den. Det kan vara en teknisk spärr som gör att en enskild tjänsteman inte kan göra något, men en begäran som riktas till myndigheten då? Kan man då gå runt den tekniska spärren? Då har man ju ändå rätt att få ut handlingen, såvitt jag förstår.

Jag ställer mig också av principiella skäl oerhört tveksam till vem som ska ha rätt att besluta om de tekniska spärrarna. Det är nästan en normgivningsfråga enligt RF att man bygger en teknisk spärr som har samma funktion som en rättslig begränsning. Ska det vara myndighetens sak att bestämma? Ska någon som sitter på dataavdelningen kunna göra det? Eller ska det beslutas i författning vad det ska finnas för tekniska begränsningar?

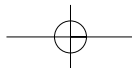
Börje Alpstén, Stiftelsen:

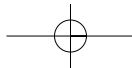
Att utforma lagstiftningen med utgångspunkt i dagens teknik och dess möjligheter är inte en väg att rekommendera. Den modellen blir säkert snabbt föråldrad i takt med den snabba utvecklingen av IT-tekniken. Tidigare erfarenheter i statsförvaltningen visar upp en rad varnande exempel på ett sådant angreppssätt.

Lagstiftningen bör i stället ta sikte på innehållet i de texter som läggs i databaser eller andra lagringsmedia nu och i en framtid. Lagstiftaren bör ha ett praktiskt synsätt som tar hänsyn till samhällets behov i stort – både nu och framöver.

Johan Bålman:

Jag tänker bara kommentera ett tidigare meningsutbyte. Jag tror de två går förbi varandra. Bestämmelserna i sekretesslagen om tekniska begränsningar måste vara det att man ska utforma sina ADB-system så att tillgodoser en god offentlighetsstruktur. Dvs att man skiljer allmänna handlingar från icke allmänna handlingar, och offentliga handlingar från sekretesskyddade handlingar. Vad jag tror att avsägs är att det finns databaslagar, t.ex. den som gäller skatteförvaltningen, som säger att vid sökning efter elektroniska handlingar får man inte använda vissa sökbegrepp. Och att det inte är tillämpligt om allmänheten begär att få ut sådana handlingar med stöd av offentlighetsprincipen. Och det tycker jag är anmärkningsvärt och alarmerande.

BEHANDLING AV PERSONUPPGIFTER OCH RÄTTSPÅSPÅNINGEN

Peter Seipel:

Det hänger naturligtvis på en tolkning av helheten som nu har åstadkommit med det nya förslaget. Men problemet finns där.

Seminariedeltagare:

Jag vill anknyta till det som sades om tekniska spärrar och tekniska lösningar. Det beror på vem som skapar en teknisk spärr, hur och varför. Det beror på vem som har ett intresse av t.ex. hur information om domar sprids. Det är individen som omfattas av domen. Den har inte möjlighet att kontrollera den tekniska spärren. Men däremot ett företag som har sitt upphovsrättsliga intresse av skydd självt skapar spärren. Det finns tekniska spärrar, men det är helt olika människor som styr.

Rolf Samuelsson:

Att skattemyndigheter inte får söka på vissa sökord får inte innebära att den enskilda tjänstemannen kan titta om någon ser honom och sen göra alla de förbjudna sökningarna. Det måste naturligtvis vara tekniskt omöjligt att göra dem. Det måste vara så man tolkar bestämmelsen att man inte får.

Peter Seipel:

Teknikutvecklingen gör det nog väldigt svårt att garantera att spärren finns. Det går så väldigt snabbt.

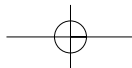
Sören Öman:

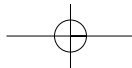
När det gäller de tekniska begränsningarna för offentlighetsprincipen utgår vi från att allt är möjligt med IT och så ska myndigheten göra begränsningar. Men om man tittar bakåt på hur myndigheter har byggt upp den information de har på papper är det klart att man inte bygger ett kriminalregister utifrån nyfikenhetsbehov. Man sätter inte in papperslappar på alla som har blivit dömda för grov våldtäkt utan sätter dem naturligtvis i personnummerordning. Likadant när vi registrerar mål i domstol på olika lappar – vi väljer det antal lappar domstolen behöver för sina egna ändamål. Och det har samtidigt utgjort ett integritetsskydd i den meningen att det då inte är så enkelt för vem som helst att komma åt lapparna för andra ändamål.

Man kan inte alltid säga att allt alltid ska vara möjligt bara för att det finns datorer och se med misstänksamhet på myndigheter som försöker hålla kvar vid det gamla systemet. Det är klart att vi arbetar i allmänhetens tjänst, att vi har ett uppdrag och att vi ska göra det så bra vi kan med alla tekniska hjälpmedel. Men integritetsvärdena tycker jag också är ganska befogat att beakta. Kan man göra det genom att göra det tillräckligt svårt att komma åt data som myndigheten inte behöver tycker jag inte det är något att fnysa åt eller ropa på lagreglering.

Seminariedeltagare:

Meningen med att lägga upp offentliga databaser tillgängliga för både experter och allmänhet är inte att försvåra. Tvärtom har vi många gånger resonerat om att skapande av offentliga databaserna ska ske på ett sådant sätt att man inte bara enklare utan extremt enkelt ska komma till.

BEHANDLING AV PERSONUPPGIFTER OCH RÄTTSINFORMATIONEN

Peder Liljeqvist:

Med den tolkningen som görs av vad som sägs i propositionen får man en utökning av offentligheten utöver vad som finns idag, eftersom möjligheten till sammanställning av pappershandlingar inte är möjlig. Naturligtvis håller jag med om att det är mycket tänkvärt om man fråntar riksdagen alla möjligheter av att göra en avvägning mellan offentlighet och integritet, på grund av att man inte klarar av att reglera tekniken.

Börje Alpten:

Jag var med på den tiden när kriminalregistret fördes helt för hand. Lagreglerna var tämligen enkla. Det fanns uppgifter om vilken myndighet som skulle föra det. Uppgifter om dess innehåll fanns också men de var ytterst enkla. Men myndigheten förde därutöver en mängd register med samma slag av information men med en rad olika ingångar.

Det var en vanlig modell som många myndigheter använde sig av. Nya behov och krav födde register med nya ingångar. Här fanns inte någon detaljreglering. En detaljreglering byggd på dagens sökteknik i databaser torde leda till orimliga resultat efter några år med den tekniska utveckling vi har. Jag delar uppfattningen att lagstiftaren bör se praktiskt på de lagstiftningsfrågor vi diskuterar här och inte stirra sig blind på en rad detaljfrågor.

I sammanhanget vill jag också framhålla att lagstiftaren alltid bör ge allmänheten samma principiella möjligheter att nå myndighetens datasamlingar som myndigheten själv. Det gäller att undvika ett förmyndarsamhälle.

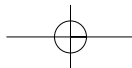
Johan Bålman:

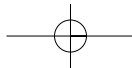
Om någon skulle tvivla på om vi har tekniska begränsningar för sökningar har vi givetvis det. Vi lägger naturligtvis in sökbegränsningar.

Peder Liljeqvist:

Det viktiga är naturligtvis vad offentlighetsprincipen i grunden har för syfte. En grundläggande princip tycker jag måste vara likställighetsprincipen, nämligen att allmänheten ska i princip ha samma möjligheter att ta del av information som myndigheten har. Det är inte i den meningen förenligt med offentlighetsprincipen att allmänheten har större möjligheter att ta del av information än myndigheten själv har. Med anledning av vad jag sa tidigare att myndigheten kanske ska ha större möjlighet att ha sina rättsfallsdatabaser än vad allmänheten har menar jag inte att de inte ska vara åtkomliga. Tanken vi har är att om man går in till en domstol och sätter sig vid allmänhetens terminal ska man ha samma rätt att få det som domstolen själv. Men därmed inte sagt att man ska ha rätt att sitta hemma vid sin egen dator och plocka fram och göra sammanställningar av detta.

Man får skilja mellan att det myndigheten själv kan göra ska allmänheten ha rätt att göra, och att medlet som allmänheten kan använda inte ska vara helt öppet och fritt. Håller man likställighetsprincipen i tanke tycker jag det är en viktig utgångspunkt att om man sätter rättsliga regleringar av vad myndigheten inte får leta efter så finns det heller ingen anledning att allmänheten ska kunna göra det och få en stör-

BEHANDLING AV PERSONUPPGIFTER OCH RÄTTSSINFORMATIONEN

re kunskap än myndigheten har själv.

Seminariedeltagare:

Vi håller på att komma in på tekniska och teoretiska detaljer, och det kan vara intressant i och för sig. Men det här seminariet handlar om personuppgifter och rättssinformation. När det gäller personuppgiftslagen står det i 21§ är det förbjudet att behandla lagöverträdelse. Då är det bara att konstatera att den verksamhet som bedrivs på Rättsbanken utgörs till ungefär 50% av Högsta domstolens domar som behandlar just lagöverträdelse. Det innebär att det inte skulle vara tillåtna register enligt personuppgiftslagen. Det tycker jag är ett praktiskt problem att försöka hantera. Jag har svårt för att tänka mig att de ska ha varit lagstiftarens mening att det skulle vara så. Därför måste man vara praktisk när man tänker igenom det här, så att man inte låter en bokstavstrogen tolkning av en lagstiftning göra att något som är uppbyggt med stor möda och som kan utvecklas till något ännu bättre, kommer att bli sämre istället på grund av att man tror att en lagstiftning ser ut på ett visst sätt.

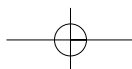
Peder Liljeqvist:

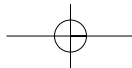
Jag har arbetat ett antal år med detta. Redan 1990 översatte jag vad som då var ett förslag till ett EG-direktiv för skyddet för behandling av datauppgifter. Många av de problem som tas upp handlar om Internet och spridning av uppgifter. Jag tror att kanske det inte i grunden handlar om tolkningen av Personuppgiftslagen och tolkningen av EG-direktivet. Jag tror personligen att hela direktivet är skapat i en anda där Internet inte fanns i tanken på dem som skrev det. Många av problemen består i att EG-direktivet är föråldrat, tror jag. Det innebär att om vi ska ha den inställningen att vi är bundna av EGs rättsregler, och att Personuppgiftslagen som den ser ut idag är en följd av EGs rättsregler, så får man bearbeta EG att komma med ett direktiv som är anpassat efter Internet. Det fanns inte 1985 när man började arbeta med direktivet, och 1990 var Internet fortfarande förbehållet universiteten och militären. Det förslaget som fanns då påminner väldigt mycket om det som finns idag. Sen är frågan hur mycket man kan göra inom den ram vi får rätta oss efter. Men vi kan inte helt bortse från att vi har ett direktiv som vi är bundna av. Och det ser ut som det gör.

Sören Öman:

Angående tekniska begränsningar vill jag bara förtydliga att om man som myndighet ska göra något i sak för skattepengar ska man köpa de verktyg som behövs för det man ska göra. Det tror jag alla är överens om. Om man låter bli att köpa sökfunktioner och sådant som man inte behöver själv må ju andra med stöd av offentlighetsprincipen plocka ut allt de kan, och under förutsättning att de har rättsligt stöd för det köpa dessa sökverktyg och göra vad de vill med informationen.

Det andra, för att återknyta till de personuppgifter som seminariet handlar om, är det i vart fall en underliggande princip för EG-direktivet och därmed för Personuppgiftslagen, att man inte ska behandla personuppgifter på annat sätt än vad som är nödvändigt. Man kan säga att det ligger inneboende i att man ska inte skapa fler möjligheter än vad man behöver för att uppfylla de ändamål man har bestämt för sin behandling av personuppgifter. Sen har vi offentlighetsprincipen här i Sverige som

BEHANDLING AV PERSONUPPGIFTER OCH RÄTTSPERSONLIGHETEN

---

bryter igenom personuppgiftsskyddet. Men lik förbaskat gäller personuppgiftsskyddet för det myndigheterna själva gör. Det är en helt rimlig och inte alls oetisk princip att myndigheterna inte ska skaffa sig redskap för sådant de inte har fått uppdrag från medborgarna att snoka reda på.

Seminariedeltagare

Jag vill förtydliga. Jag tycker det är bra med tekniska begränsningar. Man ska jobba hårt på att få dem så lämpligt utformade som möjligt. Men vi vet att det har varit en enorm debatt kring vad som är rutinbetonade åtgärder och när en begränsning verkligen är en begränsning. Mitt bekymmer är om vi avhänder lagstiftaren möjligheten att genom författningsreglering begränsa hur ett informationssystem ska hanteras.

Rolf Samuelson:

I Rättsbanken finns det information tillgänglig mot betalning. Man måste ha ett abonnemang och varje sökning kostar pengar. Frågan är: kan det anses som ett tillräckligt integritetsskydd? Den som söker gör inte det på skoj. Jag undrar om det kan accepteras att det kostar pengar, eller ska det vara gratis för allmänheten?

Seminariedeltagare:

Det är en konstig lösning som bygger på att de som har pengar ska ha rätt att skaffa sig mer information än andra. Det är en oerhört egendomlig begränsning. Vad vi har jobbat med i den här stiftelsen är att göra rättsinformationen tillgänglig för allmänheten. Jag tycker att det väsentliga är att rättsinformationen är tillgänglig, inte att de som kan betala för den får den.

Seminariedeltagare:

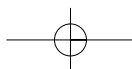
Sören Öman har gjort ett hedervärt försök att se vilka begränsningar av problemet som går att göra, och det är vällovligt. Men man får väl ändå se till den lekmanmässiga bakgrunden. Vad vi vill göra är att skapa system som är öppna och tillgängliga även på ännu icke förutsedda sätt. Jag tror inte att det är rimligt att formulera en insynstanke som är sådan att bara vissa personer under vissa förutsättningar ska ha tillgång. Visserligen har vi gjort det här journalistundantaget i PUL. Men att skriva något om att allmänheten ska i varje fall inte ha rätt till insyn hos myndigheten verkar konstigt. Ska man skriva något tror jag det är rimligt med en så generell skrivning som möjligt. Men jag erkänner att det kommer i konflikt med sekretesskyddet. Under alla de år jag har man fått ta konflikter och varit tvungen att välja.

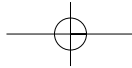
Sedan mitten av åttitalet har det funnits datanät som har varit precis lika tillgängliga i princip som Internet. Vi ska ställa krav på de här människorna, de har missat helt enkelt. Vi ska inte säga att Internet fanns ju inte så de är ursäktade. De har gjort en miss, och det ska framträda.

Peter Seipel:

Då är det dags att avrunda. Jag ska bara ge några reflektioner, som är väldigt personliga och som jag har plockat ut ur diskussionen.

Dels tror jag det är viktigt att fortsätta en diskussion som försöker skilja ut de olika situationer som vi har resonerat kring, för de är ganska olikartade. Detta med

BEHANDLING AV PERSONUPPGIFTER OCH RÄTTSSINFORMATIONEN

intern och extern praxisinformation. Man har yttrandefrihetsintressena jämfört med rent juridiska intressen som har att göra med analys av praxis och liknande. Man har frågan om partsinformationen i förhållande till myndighetsinformationen och balans mellan dem. Och man kunde fortsätta att skissera situationer av det här slaget och snabbt se att man inte kan föra en alltför enkelspårig diskussion.

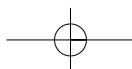
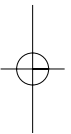
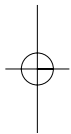
Vidare delar jag attityden att det är nödvändigt att ha respekt för den publika rättsinformationens intressen, likaväl som att ha respekt för personuppgiftsskyddets intressen. Den publika rättsinformationen är en del av rättssäkerheten och utvecklingen av rättsordningen. Jag tycker det är ett mycket starkt intresse som man ska värna kring.

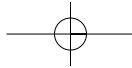
En tredje punkt är vikten av likformig behandling av närliggande områden och fenomen. I diskussionen kan man plocka frågan om telefonförfrågan jämfört med en databassökning. Det kan lätt bli orimligheter om man inte är medveten om det.

En fjärde är Börje Alpstens kommentar om vikten av en pragmatisk strategi: skydd där skydd behövs och ingen överreglering. Det är självklarheter men det är lätt för dem som sysslar med reglering att de blir så fascinerade av sitt regelverk att de ägnar det lite för mycket intresse.

Det femte slutligen är diskussionen om vikten av en väl genomtänkt logisk konstruktion hos regler och teknik. Det är oerhört på ytan enkla begrepp – färdig handling, sammanställning av uppgifter – men i praktiken kan de leda oss in i besvärliga labrynter där man snabbt tappar både tråd och annat.

Det var några av mina reflektioner. Jag hoppas att ni har funnit diskussionen intressant och tackar varmt för deltagande.

BEHANDLING AV PERSONUPPGIFTER OCH RÄTTSSINFORMATIONEN
